

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2041/2022
14.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Стојан Печек, адвокат у ..., против туженог ЈП за превоз путника у друмском саобраћају „ББ“ ..., чији је пуномоћник Младен Иветић, адвокат у ..., ради исплате накнаде, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2189/21 од 09.03.2022. године, у седници одржаној дана 14.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

УСВАЈА СЕ ревизија туженог, **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2189/21 од 09.03.2022. године у преиначујућем делу, тако што се **ОДБИЈА** жалба тужиоца и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Кикинди П1 732/20 од 11.06.2021. године у одбијајућем делу и одлуци о трошковима поступка, као и у одлуци о трошковима другостепеног поступка, тако што се одбија захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилац да туженом на име накнаде трошкова ревизијског поступка исплати износ од 18.000,00 динара у року од 8 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Кикинди П1 732/20 од 11.06.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је део тужбеног захтева тужиоца у износу од 162.150,68 динара са припадајућом законском затезном каматом. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцу на име трошкова поступка исплати износ од 117.544,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 2189/21 од 09.03.2022. године ставом првим изреке, делимично је преиначена првостепена пресуда у одбијајућем делу и тужени обавезан да тужиоцу под 1) на име увећане зараде за прековремени рад исплати износ од 162.150,68 динара са затезном каматом на појединачно опредељене новчане износе периода од окотбра 2013. закључно са септембром месецом 2016. године ближе описане овим ставом изреке, па све до исплате, а 2) на име накнаде трошкова поступка поред досуђеног износа (од 117.544,00 динара) и износ од 20.914,74 динара са затезном каматом од извршности до исплате. Ставом другим изреке, одбијене су жалбе тужиоца у преосталом делу (затезне камате) и туженог у целисти и потврђена је првостепена пресуда у преосталом делу. Ставом трећим изреке, тужени је

обавезан да тужиоцу накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 44.086,00 динара.

Против наведене правноснажне пресуде тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.55/14...18/20) Врховни касациони суд је нашао да је ревизија дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 2. и да је основана због погрешне примене материјалног права.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, а наводима ревизије се конкретно не указује које је то битне повреде другостепени суд учинио доношењем побијане пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је запослен код туженог на пословима ... по основу уговора о раду на неодређено време. Анексом уговора о раду и општина актима туженог, прописано је да запослени имају право на увећање зараде за прековремени рад 30% од основице, за рад возача са картама од 250,00 динара дневно, за рад возача на зглобном аутобусу од 26% од основице и за рад недељом 18% од основице. Ниједном одредбом уговора о раду и анекса није регулисано радно време тужиоца. Тужени је тужиоцу обрачунавао и исплаћивао зараду за редовни рад, за рад на дане државних и верских празника, недељом, ноћни рад и додатак за вожњу зглобног аутобуса. Није му обрачунавао и исплаћивао часове прековременог рада. У Упутству туженог од 20.06.2012. године је између осталог наведено, да се време присутности заокружује на читав сат или на пола сата, да се у време присутности код возача признаје време од почетка првог поласка до завршетка задњег поласка из дневног распореда и код обављања ванлинијског превоза – слободних вожњи, возачима се дневно евидентира 8 часова или мање уколико иста траје краће. У Упутству туженог од 16.04.2013. године се наводи да двократно радно време треба применити код свих турнуса који имају услов да је пауза између два поласка минимално два сата и код тих случајева запосленом треба приписати 7 часова или више, ако исти дуже трају. Код туженог се води евиденција о присуству на раду, односно о оствареним часовима рада на обрасцу – дневни распоред возача и кондуктера и у овом документу су уписани подаци о свим реализованим вожњама, односно приказани су поласци по свим релацијама по данима, по редовном реду вожње и поласци за уговорену вожњу. У првом делу су приказане редовне вожње које се обављају свакодневно, а у другом делу подаци о посебним, уговореним вожањима које су вожене изван регистрованог линијског саобраћаја (туристичке групе, екскурзије, разни уговорени превози). Код уговорених вожњи тужени је за вожњу која траје дуже од осам часова дневно, додатно исплаћивао ½ дневнице ако је вожња трајала од 8 до 12 часова, односно пуну дневницу ако је у једном дану вожња трајала преко 12 часова.

Радно време тужиоца као ... је специфично јер се ради по систему 6 дана рада, 24 сата има паузу, поново ради 6 дана и има паузу од 48 часова. Тужилац је радио у првој и другој смени, с тим што се почетак и трајање смене, односно радно време не

може тачно одредити. Када су у питању слободне вожње полази се ноћу, а редовне линије обухватају сва села у Општини ..., ..., ..., ... и ..., крећу ујутру у 03,45 часова. На посао возачи долазе најраније у 03,20 часова а у поподневној смени најраније у 12,20 часова. Налог за вожњу за наредни дан добија се претходног дана у преподневним сатима и преузима се од диспечера, а возач попуњава овај налог, уписује време поласка и завршетка вожње. Мимо временаведеног у вожњи возач има обавезу да у паузама које трају до 2 сата, одвезе аутобус на прање, точење горива или поправку ситних кварова и слично. Коефицијент радног места тужиоца у утуженом периоду од 01.10.2013. до 31.10.2016. године износио је 1,33. Основна зарада у целокупном периоду била је у висини минималне бруто зараде прописане законом која се множила коефицијентом радног места, а почев од 01.04.2014. године основна зарада се умањивала за 10% у складу са Законом о привременом уређењу основице за обрачун и исплату плата, односно зарада и других сталних примања код корисника јавних средстава. Почев од 01.04.2017. године број сати у вожњи се посебно евидентира, а до тада се евидентирало све времеведено на раду, у које су се рачунали сати у вожњи од почетка па до краја вожње. У Кикинди су се рачунале све паузе краће од два сата, а паузе дуже од два сата се нису рачунале. На основу исказа сведока – шефа саобраћаја, утврђено је да је пракса била да ... треба да дође 15 минута раније у односу на почетак прве вожње независно да ли је вожња међуградска или приградска, да би прегледао и припремио аутобус. Уколико је у питању међуградска дужан је да возило постави 15 минута пре поласка у перон, а код приградских линија је време потребно за постављање возила на перон 5 минута пре поласка. Ово време пре прве вожње у трајању од 15 минута тужени није рачунао тужиоцу у сате рада.

Тужени је евидентирао тужиоцу часове рада тако што је примењивао интерна упутства по којима је радно време трајало од почетка прве вожње па до завршетка последње вожње, а ако је пауза између две вожње била дужа од два часа таква пауза се није укључивала у остварене часове рада. Тужени је водио евиденцију о укупно оствареним часима у односу на месечни фонд часова, и на крају сваког месеца исказивао укупно стање више или мање остварених часова. У платним листама није приказивао прековремени рад. Обрачун зараде је вршен у висини месечног фонда часова и исплаћивани су додаци за рад на дан празника, рад ноћу и недељом. Судски вештак економске струке је у свом основном и допуњеном налазу и мишљењу приказао две варијанте остварених часова рада. По првој варијанти по којој је тужилац определио свој тужбени захтев, утврђено је да број остварених часова прековременог рада у које се рачуна 30 минута пре почетка прве вожње па до завршетка последње вожње а без умањења ако су паузе између две вожње трајале дуже од два часа (у утуженом периоду од 01.10.2013. до 31.10.2016. године), износи укупно 969 часова, те да по том основу тужиоцу припадао нето износ од укупно 196.468,67 динара. У другој варијанти, број остварених часова рада је приказан тако што је у радно време тужиоца урачунао 15 минута пре почетка прве вожње па до завршетка последње вожње, уз искључење пауза између вожњи које су трајале дуже од два сата и на тај начин је утврђено да је тужиоцу од укупно остварених остало неисплаћено 108,25 часова прековременог рада, у нето износу од 34.147,85 динара, колико му је досуђено у пресуди Основног суда у Кикинди П1 154/16 од 16.12.2019. године (донетој у овој правној ствари) у том делу правноснажној.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања првостепени суд је одбио преостали део тужбеног захтева за исплату још 162.150,68 динара (као разлику износа од

196.468,67 динар и раније досуђеног износа од 34.147,85 динара) закључивши да се тужиоцу не може рачунати као радно време 30 минута пре прве вожње него само 15 минута, као време које је возач пре почетка прве вожње требао доћи ради обављања неопходних послова, те да он нема право на плаћено радно време за време пауза у вожњи које су трајале дуже од два сата (прихватајући тако другу варијанту налаза вештака). Ову своју одлуку засновао је на одредбама Закона о радном времену посаде возила у друмском превозу и тахографима („Сл. гласник РС“, бр.96/15...) важећем у делу спорног периода, којима је регулисано шта се сматра дневним и недељним временом управљања возилом и колико оно изузетно може да се продужи (члан 5). Одредбом члана 6. став 1. цитираног закона, регулисано је право на паузу тако што возач након периода управљања возилом од 4 часа и 30 минута мора да користи непрекидну паузу од најмање 45 минута осим ако не започиње са коришћењем дневних или недељних одмора, с тим што се пауза из става 1. овог члана у смислу става 2. истог не урачунава у радно време. Одредбом члана 7. регулисани су одмори у току дневног дана, тако што члан посаде возила најкасније након шест часова непрекидног рада мора да прекине радно време одмором у току дана који траје најмање 30 минута, ако радно време члана посаде возила траје више од 6 а мање од 9 часова, одмор у току дневног рада траје најмање 45 минута, ако радно време члана посаде возила траје више од 9 а мање од 12 часова, а може трајати најмање 60 минута ако радно време члана посаде траје више од 12 часова. Одмор у току дневног рада се може користити у више делова у трајању од најмање 15 минута распоређених током радног времена. Ставом 6. овог члана је прописано да се одмор у току дневног рада не урачунава у радно време. Одредбом члана 9. истог закона прописано је да члан посаде возила има право на одговарајућу зараду односно накнаду зараде у складу са прописима о раду, односно са прописима којима се уређују плате, а за време расположивости члан посаде остварује право на одговарајућу накнаду на начин уређен прописом о раду односно у складу са прописима којима се уређују плате по основу времена приправности.

Применом одредби чланова 6. став 2. и 7. став 6. цитираног закона, првостепени суд је оценио да тужиоцу не припада накнада зараде на име прековременог рада за паузе између две вожње у трајању дуже од два часа јер се оне по овим одредбама закона не сматрају временом које се урачунава у радно време. Што се тиче закључка у погледу заузетог становишта да се време од 15 минута пре почетка прве вожње рачуна у радно време (а не 30 минута) суд је у том делу прихватио исказ сведока, шефа саобраћаја, а имајући у виду да осталим одредбама општих аката туженог, није предвиђено колико је потребно раније доћи ради обављања послова вожње и које је то време које се евидентира као радно време.

Следом изложеног закључка да се наведено време не урачунава у прековремени рад, првостепени суд је одбио преостали део тужбеног захтева за траженом накнадом по том основу у смислу члана 108. став 1. Закона о раду, као и члана 87. Колективног уговора туженог који је прописао увећање зараде за прековремени рад 30% од основице.

Другостепени суд је заузео супротно правно становиште и усвојио преостали део тужбеног захтева, полазећи од прве варијанте датог налаза и мишљења којим се судски вештак изјаснио о урачунавању времена од 30 минута пре прве вожње и паузе у вожњи дуже од два сата у радно време тужиоца, аргументујући то тиме што је тужилац у том периоду обављао и друге послове а не само управљање возилом и обзиром на

Упутство туженог од 20.06.2012. године које прописује да се време присутности заокружује на читав сат или на пола сата.

По становишту овога суда, основано се у ревизији туженог указује да ни у једном општем акту послодавца - овде туженог није регулисано да се у радно време возача укључује и 30 минута пре прве вожње, нити је то прописано одредбама цитираног Закона о радном времену посаде возила у друмском саобраћају, као ни у наведеном Упутству и допуни тог упутства од 16.04.2013. године. Основано се у ревизијом такође истиче да је одредбом члана 6. став 2. Закона о радном времену посаде возила у друмском саобраћају изричито прописано да се пауза из става 1. овог члана не рачуна у радно време, да је чланом 3. став 1. тачка 39. регулисано време расположивости, као временски период који се не сматра радним временом, а чланом 6. став 5. истог закона, да се време расположивости може сматрати одмором у току дана, док је чланом 7. став 6. прописано да се одмор у току дневног рада не урачунава у радно време. Правилна примена одредби цитираног закона као *lex specialis* у односу на одредбе Закона о раду, води закључку да је другостепени суд доношењем побијане пресуде којом је паузе и одморе у току дана дуже од два сата урачунао у радно време, као и 30 минута пре прве вожње, погрешно применио материјално право. Следом овога је другостепена пресуда преиначена и одбијен тужбени захтев.

Како је ревизија туженог основана, преиначена је и одлука о трошковима другостепеног поступка, јер у том делу тужилац није успео у смислу члана 153. став 1. ЗПП.

Одлука на име трошкова ревизијског поступка донета је по опредељеном захтеву пуномоћника тужене на основу члана 153. став 1. и 155. ЗПП, у вези члана 163. став 2. ЗПП, на име трошкова састава ревизије према важећој АТ.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић